

Notat

Tema	Håndtering av rødlistede måkearter på Transittkaia
Dato	08.05.2025
Til	Byplankontoret
Fra	Klima- og miljøenheten

Klima- og miljøenheten (KME) har blitt forespurt av Byplan om å bidra med faglige vurderinger av Nyhavna med tanke på dagens forekomst av måker. KME har siden 2022 kartlagt urbane måker. Det første året ble Ilsvika kartlagt. I 2023 ble kartleggingen utvidet til å omfatte Nyhavna, Brattøra og Marienborg. I 2024 ble også Ladebekken inkludert. Figur 1 viser hvor det var hekkende måker på Nyhavna i 2024. Det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (SEAPOP) vil gjennomføre en kartlegging i hele landet i løpet av 2025 og 2026 for å få et bestandsestimat for hekkende urbane måker. Her vil også Trondheim kommune inngå. Metoden vil være relativt grov og basert på et rutenett på 1x1 km.

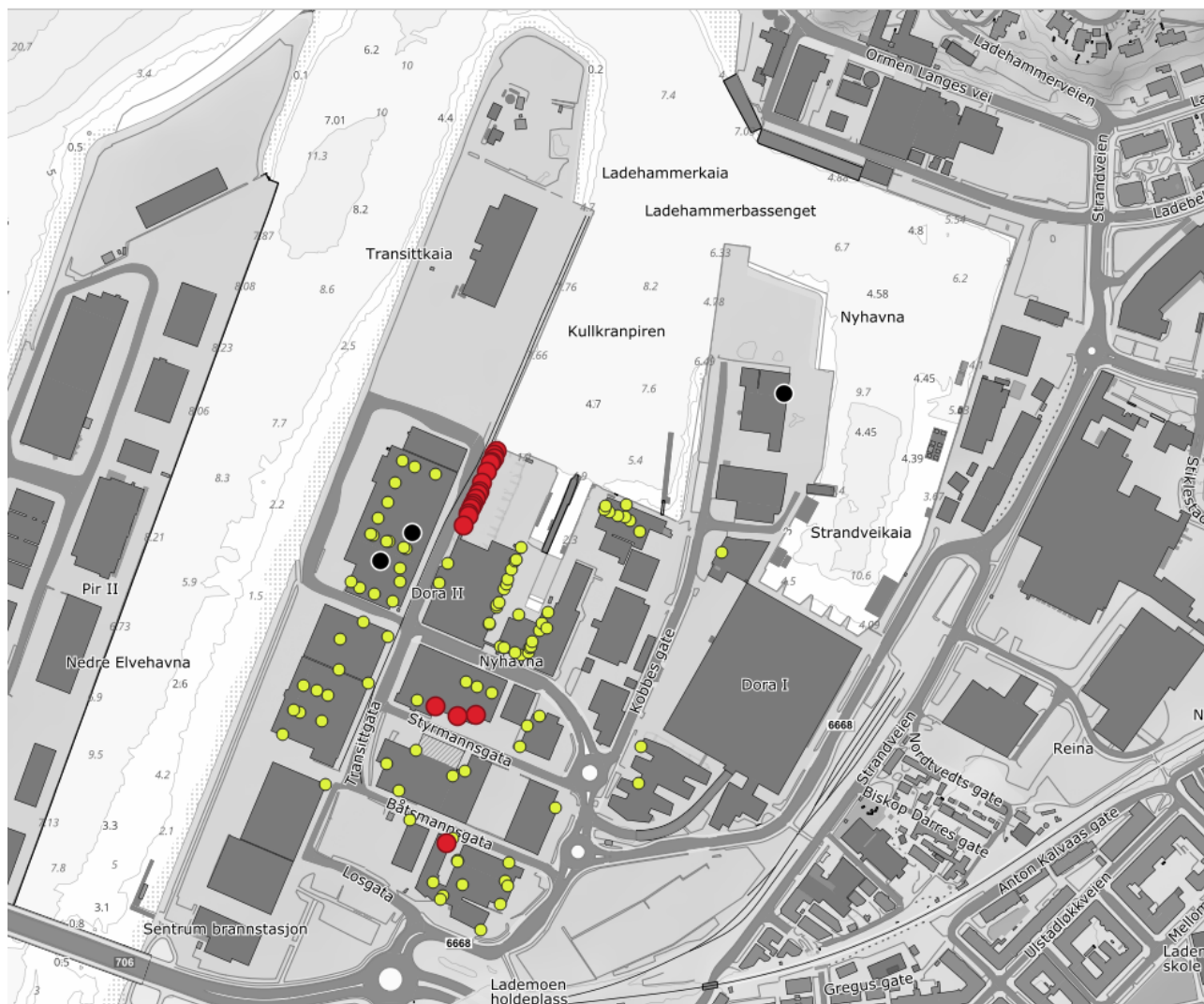
Tellingene viste at vi i 2024 hadde 498 hekkende par med fiskemåke. Da det er store områder som ikke er kartlagt, er det grunn til å tro at det hekker opp mot 1000 par med fiskemåke i kommunen. De aller fleste hettemåkene hekker på muren av Dora II, men den hekker også i Skippergata 6 og Båtmannsgata 3. Tilsammen 46 par hettemåke gjorde et hekkforsøk på Grautøya i Jonsvatnet, men hele kolonien forsvant i løpet av hekkeperioden. I naturlige habitat er hettemåke svært sårbar for mink. Lianvatnet hadde fram til 2019 en stor hettemåkekoloni før den brått forsvant midt i hekketiden, sannsynligvis på grunn av mink. I lys av dette framstår nå Nyhavna som det eneste hekkeområdet for hettemåke som har vært stabil over tid til tross for at dette er en art som kan skifte hekkplass fra år til år.

At ulike arter måker i større grad trekker inn til byer og forlater sine opprinnelige hekkeområder er en trend vi ser i mange land. Å hekke på høye bygninger gir beskyttelse fra rovdyr og nærheten til sjøen sikrer god mattilgang. I mange tilfeller har også deres opprinnelige hekkeområder i strandsonen blitt bygget ned eller menneskelig ferdsel og forstyrrelser har blitt for store til at de ikke får frem unger. Fiskemåke søker også ekstra tilgang på mat som de finner i urbane områder. På Røst er det dokumentert at krykkja som hekker inne på rorbuene tett på menneskene får frem flere unger enn de som hekker naturlig i fuglefjell. Årsaken er at det er færre krykkjer og de gjenværende er utsatt for predasjon og forstyrrelse bl.a. av havørn, mens de får være i fred når de hekker tett på mennesker. Selv om vi ikke har data på hekkesuksess hos de urbane måkene i Trondheim, viser tellingene i Ilsvika at bestanden er stabil. Fiskemåke er også en langlevende art og hvert enkelt par har mange år på å fø opp unger. Som hos sjøfugl flest, er voksenoverlevelse viktigere enn ungeoverlevelse for å opprettholde bestanden.

TRONDHEIM KOMMUNE

Tråanten tjielte

Figur 1. I 2024 hekket det 135 par med måker i Nyhavna, hvorav 110 fiskemåker (gule punkter), 22 hettemåker (røde punkter) og 3 sildemåker (svarte punkter). Tallet er ganske likt som i 2023.

Sjøfugl sliter langs kysten. Fiskemåke er oppført som sårbar (VU), mens hettemåke er kritisk truet (CR) på norsk rødliste fra 2021. Trondheim kommunes ansvar er å bidra til en forvaltning av bestandene slik at vi når forvaltningsmålet (jf. naturmangfoldloven § 5) innenfor kommunens grenser. Derfor må det i saker vurderes om beslutningen kan medføre at det blir vanskeligere eller umulig å nå forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter.

Kolonien med hettemåke på taket av Dora II ble etablert i 2013 og selv om vi tilrettelegger for at den kan reetablere seg på Munkholmen er det ingen garanti for at det skjer. Det er derfor viktig å ta vare på eksisterende koloni og hensynta denne. Hensynssone på 250 meter er hentet fra Multiconsults rapport "Anbefalte hensynssoner for sårbare arter av fugl" (Røsberg 2018) som på oppdrag fra Statnett har utformet relevante minimumsavstander for fuglearter som er sårbare for forstyrrelser i hekkeperioden. Kategoriene følger i hovedsak rødlistestatus og viser hvilke arter som 1) alltid skal hensyntas, 2) normalt bør hensyntas hvis det ikke medfører vesentlige ulemper og 3) normalt bør hensyntas dersom det ikke medfører nevneverdige ulemper. Rapporten tar utgangspunkt i rødlista fra 2015. Da var hettemåke oppført som sårbar (VU), noe

TRONDHEIM KOMMUNE

Tråanten tjelte

som gjør at arten ble plassert i kategori 2. Statusen er endret ved revisjonen av rødlista i 2021 til kritisk truet (CR). Dette medfører at arten bør legges i kategori 1, dvs at man alltid skal ta hensyn til arten. Rapporten angir anbefalte minimumsavstander på 250 meter for helikopter/drone/spregning og bakkearbeid, mens minimumsavstand i forbindelse med terrengtransport og ferdsel til fots er angitt til 100 meter. I hekkeperioden april/mai-juli anbefales det å ta høyde for dette når man planlegger ulike faser av utbyggingen av transittkaia.

På oppdrag for Miljødirektoratet utarbeidet Norsk institutt for naturforskning (NINA) og BirdLife Norge i 2025 temaheftet "[Sameksistens med urbane måker og terner - kunnskapsbaserte råd om tiltak og tilrettelegging](#)." Her presenteres kunnskapsbaserte råd om tiltak for å fremme sameksistens og løsninger som er bra for både folk og fugl. Temaheftet er tydelig på at urbane måker og terner har kommet for å bli og at de ikke kommer til å forsvinne fra byene selv om det gjøres avvisende tiltak på enkeltbygninger. Konsekvensen av å kun avvise fuglene er ukontrollert spredning av hekkefugl i urbane områder. Videre vises det til erfaringer fra forskningsarbeidet om løsninger for sameksistens med måker og terner. Her anbefales det å benytte en kombinasjon av tilretteleggende tiltak og avvisende tiltak. Selv om reirene i Transittkaia kan fjernes lovlig utenom hekketiden, vil fuglene påfølgende år spre seg til nabobygninger. Dette løser ikke utfordringene på lengre sikt, og gjør det vanskelig å styre hvor fuglene hekker. Forskningen er tydelig på at forflytningene i verste fall kan føre til enda større utfordringer, som kan føre til mer stress for både folk og fugler.

Utviklingen av Nyhavna skal skje over en lang tidsperiode og vi vil oppfordre til at det lages en helhetlig plan. Den bør tilrettelegge for hekkende måker i områder med lav konfliktgrad og se på hvordan dette kan kombineres med arkitektur og eventuelle avvisende tiltak. Dette kan f.eks. være ytterst på Transittkaia. Samtidig er det nødvendig å legge en hensynssone for Dora II for å ivareta hettemåkekolonien her. Generelt vil en hensynssone på 100 meter være tilstrekkelig, men i anleggsfasen bør det vises ytterligere hensyn (250 meter). I forbindelse med riving av gamle bygninger som har reir av fiskemåker viser vi til viltforskriftens bestemmelser og [veilederen](#) til denne.